

Szerkesztőség és kiadó hivatal

Place SIMONFFY-ház a város-
házával szemben

HIRDETMÉNYEK.

Hirdetési pénzek és a kiadás körüli pauszok
valamint a lap szellemi részét illető
minden közlemények ide intézendők

Hírmegjelölések csak ismételt közlések
jogát tartalmazzák.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŐ PÁRT KOZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Hirdetési árak

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postai
küldve:

Egész évre 10 frt —
Félévre 5 frt —
Negyedévre 2 frt 50
Egy lóra 1 frt —

Hirdetési díj:

Öt-hatásospetitior egyzeri beiktatásáért 5 kr
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr
Nyilatkozat 4 hasábos petitiorért 20 kr.

XI. évfolyam. 1884.

Debreczen. Szombat, nov. 15.

224. szám

Hát megint csak Tiszának volt igaza?

(T.) A skiernivicezi találkozás alkalmakor irt cikkünkben emlékeztünk meg arról, hogy a találkozó hatalmak barátsága akar őszinte legyen az, akar nem, csak is hasznára válhatik Európa népeinek, mert a míg ezelőtt a fejedelmek háborura szoktak szövetezni, a változott viszonyok következtében ma már békére szöveteznek, mert a mint hogy az előtt a háborútól, ma már a békétől várnak a trón számára hasznót és erősödést. Ma egy-egy ükötetbe százezrek álló hadseregek vonatnak s egy vesztett csata magával ránthatja a trónt is, míg ezelőtt 30 évig is elhaboskodtak e féle veszedelem nélkül. És éppen Oroszország az, melyet egy szerencsétlen háború felforgathat s a Románicsokat trónjáról elűzheti. Bár menyire veri tehát mellét az orosz sajtó, s kegyül akarja felróni Oroszország barátságát, de a barátság hasznos voltát elismerjük, mi e hármás barátságba való felvétel valakire való nézve kegy lehet, úgy az a valaki nem mi vagyunk s Oroszországnak nagy szolgálatot tett a német uralkodó, midőn kicsi-álta, hogy Ausztria-Magyarország és Németország mellett ő is helyet fogja hason.

De nem erről akarunk mi beszélni. Arról akarunk mi beszélni, miől már a skiernivicezi találkozás alkalmával is beszélünk, hogy vajjon a barátság őszinte lesz-e csak annyira is, hogy az eddig folyt alattomos igazgatásokat orosz részről beszünteti s a magyar korona területén folyó szláv agitációknak véget vet? Mert inkább akarunk egy nyílt ellenséget, mint ellenünk működő alattomos jó barátot. Kifejezést adunk tehát azon reményünknek, hogy midőn Oroszország a hármás barátságba felvétetik, gondja lesz reá Tisza Kálmánnak (mert hát kinek másnak) hogy a magyar korona területén, plane a bosnyák szomszédságban folyó

szláv agitációk is beszüntetessenek. És pedig azért hangsúlyozzuk itt a Tisza Kálmán nevét, mert ő az, ki mindent megfiyel, kinek mindenre gondja van, és minden alkalmat felhasznál arra, hogy hazájának szolgálatot tehessen.

És nem csak önként! Ki a delegációkban folyt viákat figyelemmel kísérte, olvashatta a Csernátóny beszédét, ki igen is, azon reményben szavazta meg a költségvetést, miszerint a külügyminisztérium minden befolyását felhasználja arra, hogy az orosz barátság használata legyen, s a barátság-őszinteségének garanciájául a szláv igazgatások megszüntjenek. És midőn Csernátóny ezen reményének kifejezést adott, előszerzőleg hozta fel a barátság már is mutatkozó hatását, még pedig Montenegró legújabb magatartásában, mely birodalmunk iránt a legnagyobb előzékenységet tanúsítja mindazokban, melyekben pedig eddigelé esőkönyöséget mutatott. Ezt tehát nem tekintetjük másnak, mint a jobb időket jelző feetskének, hiszünk, hogy ezen idők, — szláv részről érte, — minden oldalról be fognak következni. Sőt kifejezést mérünk adni azon reményünknek: hogy még Horvátországban is.

Ime tehát az eszélyesség politikája. Mert vajjon mi lett jobb. Azt engedni, plane elősegíteni, hogy az Oroszországgal való elienségeskedés fejlődjék, s a velünk egy kenyéren élő nemzetiségekkel a halálos gyűlölet érzetével viseltessünk, mi aztán kitérésre vezetvén beláthatatlan esélyek örvényét képezze. — avagy a kibékülés?

Bücskén mondhatta tehát Tisza Kálmán, hogy a skiernivicezi találkozásról igen is, kellő tudomással bír, ahhoz beleegyezését adta s intenez őt helyesli. Persze, hogy az ellenzék, mint mindig, úgy itt is gyanúsítólag lépett fel, mint mindig itt is a Tisza Kálmán eljárásának adott igazat.

— Az illyefalvi választás. Miként előrelátható volt, a szabadelvűpart jelöltje T a n á r k y Gedeon államtitkár óriási többséggel győzött Zichy Herman gróf fölött, a kinek érdekében a függetlenségi párti képviselők egész serege agitált a kerületben.

— Tisza Kálmán falva. A felsőkonili, grahovai és alsó konili eladott kincstári erdőbirtokokon a telepítvényesek által alakítandó nagy községnek elnevezése tárgyában a telepítvényesek f. év. júl. hó 7-én Sándor Béla, bács megyei főispánhoz kérelmet intéztek, melyben kérték, hogy az új nagy község T i s z a K á l m á n f a l v a névvel neveztesse. A főispán f. hó 2-án kelt levelében értesítette a telepítvényesek képviselőjét Mátyus Arisztid fővárosi ügyvédet, hogy a m. k. belügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök f. év. okt. hó 27-én 57,200 sz. a. kelt határozatával értesítette őt arról, miszerint a főispán előterjesztése folytán nincs észrevétele az ellen, hogy a felsőkonili, grahói és alsókonili telepítvényesek által alakítandó nagyközség „Tisza Kálmán falva” névvel neveztesse.

— A horvát tartománygyűlés küldöttsége a kiralynál. A horvát tartománygyűlés elnöke és első alelnöke tegnap küldöttségileg átnyújtották ő felségének a horvát tartománygyűlés feliratát. Horvát Mirko elnök a feliratot átnyújtva rövid beszédet tartott, mire ő felsége a következőket felelte német nyelven:

„Örömmel veszem a feliratot s reményem, hogy a horvát tartománygyűlés a törvény alapján állva tovább is a tartomány javára fog munkálkodni.”

Ezzel véget ért a kihallgatás hivatalos része s ő felsége a küldöttség tagjaival a horvát tartománygyűlésnek a legutóbbi időben kifejtett tevékenységéről beszéltetett s e közben hangsúlyozta, hogy a legutóbbi időben többet végzett a tartománygyűlés, mint az egész elmúlt ülésszak alatt. Ezután reményét fejezte ki ő felsége, hogy a tartománygyűlés a megszorgott házszabályok alapján sokkal áldásosabban munkálkodhatik a jövőben. Ohaját fejezte ki a filótt, hogy találják meg a módot a katonai határőrvidék teljes bekebelezésére. Felelítettette, hogy a bares daruvári és a zagarjai vasutvonalak kiépítése által Horvátország szükségletei kielégítenek. Végül Horvát elnök azon megjegyzésére, hogy a brood-szanyai vasút

lőbbi kiépítése is előnyös lenne, ő felsége is ezen véleményének adott kifejezést.

Külföld.

A kholera Párisban már a kaszányákban is pusztít. A cateau-de-aui és a cailloui egészségtelen kaszányákban fordultak elő betegedések s kholerába estek azok is, kik szerdán a köztársasági elnök palotája előtt örködtek. Ha a járvány nagyobb mérvet ölt, a halottakat el fogják égetni, mire a képviselőházban felhatalmazást kérnek. A lakosság elszántan viseli magát, de az idegenek tömegesen menekülnek. A kórházakban 271 beteg fekszik, s naponként több mint 100-an haloak meg a járványban; Konstantinápolyban a Fekete-tenger kikötőiből érkező hajókra tiz napi, a Földközi-tenger kikötőiből érkezőkre pedig öt napi vesztézárt rendelkez el.

A szudáni katonai expedicióról az angol hírlapok kétségbejött tudósításokat hoznak. A Nilus rohamosan apad, mindennap majdnem nyolcz hüvelykkel, és szó sem lehet arról, hogy a hajók nagy vízesség felett az utat megtehesék, hanem a szárazföldön fog kelleni azokat czipelni, mi sok időt vesz igénybe. Az élelmi szerekkel megrakott hajók egyrésze már is megrongálódott és a készletekből sok tönkrement. A „Standard” tudósítója azon nézetben van, hogy az expedíció csak február közepén érhet Khar-tumba. — A sok s rencseltenséghez járul, hogy az ökrök közt, melyeket drága pénzen Egyiptomba szállítottak, kiütt a marhavész, a katonáknak nélkülözni kell a megszokott, mi felett nagy a j jveszék. Egyik tudósító szerint a márdi jelenleg Khar-tamtól északra, Korshamban van; ellenben más jelentés szerint Khar-tumot ö foglalta. Gordon pasát elfogta és a helyőség nagyrészt felkonozta.

A Reuter-ügynökség jelenti: Ma a mahdi seregétől, Berberből szökevény érkezett, ki azt beszéli, hogy Berber lakossága ellenséges érzülettel viseltetik a kormányzó iránt s a Gordon tábornok által kiküldött gőzös nagy nyugtalanítja a lakosokat, kik azonnal megadnák magukat, míhely angol csapatok érkezének. Elelmi-és 16-zer szüken van Berberben.

A nihilisták miatt az orosz kormány és a rendőrségnek egy pillanatig sincs nyugta. Fő fészük most Kaukaszban van és többi napokban számos elfogatás történt Charkow, Kiew és egyéb kaukaszai városok

Optimismus és pesimismus.

(Olvasatott a debreczeni felolvasó kör 1884. november 13-iki estélyén)

Egy ifjúkori jó barátom letette nálam naplóját, hogy olvassam át abban az ő lelke gondo atait. Ez irrott könyvet gyakran kezembe veszem s gondolat lapozgatva, úgy látom, hogy sok gondolatban annyira egyek a mi lelkeink ki irrott néhány részletet e naplóból az 1876 és 1878. évekről.

„Az átlanti tenger egyik szigete, Arrán déli végén tartózkodom néhány nap óta. Egy jámbor czelta farmer egyszerű házában lakom s mindennap átjárók egy gazdag skót farmer házához s ott udvarok a család két leányának. E ház előtt a tenger partján van Ossiannak, a homály ködében lebegő czelta bárdnak, a hős Fingal vak fiának állítólagos sírja. A rege szerint azt kívánta volna e költő, hogy oly helyre temessék, honnan a végtelen örökkévalóságon át hallgassa a tenger folytonos zajgását. S igaza is volt Ossiannak, mert oly szép az a tenger játszó habjaival, melyeknek moraja andalító s enderként leköti lelkedet; oly szép az apály és a dagály szüntelen játéka; oly szép a napnyugta, a mint a nagy égi test alámerül a kéklő vizekbe. Apály alkalmával leiregatom a homokba — tivol honi szereteteimnek nevet; majd ismét órák hosszában át élnézem a víz óriási, a nagy tengeri hajókat, amint ezer és ezer mértöldnyit utjokon ott vonulnak el szemem előtt. A költészet szelid Muzsája, a nemes Enterpe, esőkjának csak lehelletével is alig énterit homlokomat és mégis a szép tenger költővé tett engem, szárnyakat adva gondolataimnak. Több verset irtam ott s lelkesülten szavalam Lord Byron dalát a tergerhez:

„Te dicő tükröl! hol a véghetetlen Arezát viharban tükrözi; a hol

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

Debreczen művelődéstörténeti múltja és jelene.

Felolvasatott nov. 6 1884.

Irtá: GÉRESSY KÁLMÁN.

(Vége.)

De mindezek csak általános elmélkedések; nézzünk közelebbről városunk műveltségi jelenébe és teendői közé, ez idő szerint micsoda hiányokat, és teendőket látunk. Talán némelyik aprólékosnak fog látszani megjegyzéseim közül, de hiszen épen az ilyeneken segíthet legkönnyebben a figyelem és a társas erő.

Nagyobb városainkban, a fővárosban, Szegeden, Kolosvárott nyilvános könyvtárak vannak, olyan olvasóteremmel ellátva, a mely bizonyos órákban a nagy közönség használatára áll. Nekünk is van nyilvános könyvtárunk, de a mely természetesen csak bizonyos megszorításokkal állhat a közönség rendelkezésére. Miben van a baj? nincs olvasóteremünk. A főiskola megadná a városnak, tartoznék megadni a városnak a könyvtár használatát, megadná a helyiséget, átalakítaná azt; de annak kezelésére a mostani felül bizonyos csekély számú személyzet kell. Ha ennek bizony nem sok költségét valaki fedezné, egyház város vagy társadalom — mert a főiskola anyagi helyzeténél fogva mindent nem tehet, — volna olvasószobánk. Olvasó szoba nélkül a mai műveltség követelése szerint egy könyvtár olyan mintha nem is volna, mintha a külső a tengerbe volna dova.

A városi levéltár sok becses kincscsel bír, különösen a város történelme és műveltségi viszonyaira nézve. Eddig már volt értelme, hogy a város jogi birtokviszonyai érdekében a közönség elől el volt zárva, fo-

lyó pörös actái természetesen most is elzárhatók. De eljött az ideje, hogy a tudományos buvárlat számára legalább könnyebben hozzáférhető legyen.

A város történelmi emlékei közül nagyon sok elpusztult; de vannak a városban szerzetes-szétszóra még most is oklevelek, régi könyvek, kéziratok; p. o. a czeheknek nagy művelődéstörténeti becses bíró levelei szabályzatai jegyzőkönyvei. Egy részét a gondosság beadta főiskolánkba, de ímég sok van kinn, sőt már a fővárosi könyvtárakba is került belőle, vétel útján. Egy kis gondnal, ha többen érdeklődünk iránta, meg lehet menteni; így — bár nem vonom kétségbe, hogy gondosan őriztetnek — ki vannak téve tűznek viznek rothadásnak, és a pusztulás minden nemének.

Műveltségünk, legrégebbi történelmünk emlékezte nem csak a krónikás könyvekben van lerakva. A föld elésva mindenütt hazánk területén (hol anyai különböző nép fordult meg a mi idejvetelünk előtt is, nagy részt velünk rokon népek!), egy egész halmaz van a legbecesebb történelmi és műveltségi emlékeknek; egy óriási történelmi könyvtár, urnák, fegyverek, háziesszközök, ékszerak, régi pénzek, sirok, nem egyenkint, hanem muzeumba tanuságosan összerakva, világos ságot vernek olyan korszakra, a melyet történelem és krónikák alig ismernek. Ezeknek megmentésére, konserválására társas gondot fordítani városunkban és ennek környékén, műveltségünk egyik fontos kérdése, városunk műveltségi érzékének egyik legbiztosabb hőmérője.

Ez utolsó kérdés gyanánt felteszem magamnak, van é városunkban elég művelődési, hogy egy mondan tudományos anyag az egyes emberekben, a kikbe reményt helyezhetünk, hogy némi sorakorással, rendezés-

sel városunk művelődési phalanxát képezzék, és városunk műveltségének eddigi történeti színvonalát fentartsák. Midőn a feleletről gondolkodom, lelki szemem előtt különböző alakok jelennek meg.

Megjelenik a fenkölt gondolkozásurnó, kinek a tudomány iránti nemes érdeklődését és gazdag adományát a történelmi társulat évenként magasztalva köszöni, a buzgó férfi, a ki e város és vidéke nemes családinak történelmi emlékeit anyai szorgalommal gyűjti, a tisztelgetélnő aggastyán, kinek szeméit e város történetének megírása közben a munka és virasztás homályosította el; e városnak nemes tanácsa, mely a művelődés ügyét mindig szíven hordozá, a 16-ik századtól kezdve mostanig, mint Macbeth látományában a Bangus koronázás utóda hosszú sorban jelenik meg előttem. A felekezetek tudós lelkipásztorai, a különböző tanítványok tanítói, a kereskedő és árus népek méltó utóda, kik egy tanítványt tartanak fen, a különböző hivatalainak diszere szolgáló tudományos férfiak, bírák, ügyvédek orvosok. És a kiket első sorban kell vala említenem, a kiket a könyvek letörlesztése társadalmi életünk nemesítésére első sorban rendelt az ég, e városnak lelkes asszonyai; Debreczen értelmisége, mely ezen ujonnan alakult, komoly és vidám társalgási felolvasások által tanító és gyönyörködtető körnek — élén a lelkes ifjú főúr — oly nagy számban lett tagjává és pártolójává.

Midőn ezen képek előttem gondolatomban elvonulnak, meg tudom adni a feleletet. En bízom abban, hogy Debreczenben van erős és hatalmas eleme a műveltségnek, tudományak, és Debreczen sok százados culturalis múltját, missióját folytatni ezután is képes lesz és dicsőséggel fogja.

ban. Legközelebb tíz városra fog ismét az ostromállapot kiterjesztetni.

Cleveland Grover, az amerikai új elnök neve sűrűn olvasható most az összes művelt világ lapjaiban. Sok mindent összevéve róla, de a különböző cikkek mind mind meggyeznek abban, hogy nála senki sem lehet alkalmasabb megtörni a pénzemberek hatalmát s megszüntetni az elharapozott visszaéléseket. A közügyek terén töltött pályáján eléggé bebizonyította már, hogy szigorú erkölcsi elveknek hódol s rendkívül erélyes ember. Elettörténete eléggé vitozatos, a szószoros értelmében amerikai. Még csak negyvenhét éves. Atyja szegény falusi pap volt, ki nem sokat áldozott fia nevelésére. Cleveland már tizenhat éves korában elhagyta a szülői házat s először is egy fűszerkereskedésben szerezte kenyerét. Majd tanító lett a new-yorki vakok intézetében, később másoló egy ügyvédi irodában. Ez utóbbi állás csak egy heti négy dollár jövedelmet hozott neki, de a tehetséges ifjúnak alkalma nyílt a jogi tudományok terén is képezni magát. Huszonhat éves korában már kerületi ügyészhelyettes, hét év múlva tartományi főbíró volt. 1881-ben Buffalo polgármesterének választották meg s ez állásában oly buzgó tevékenységet fejtett ki, hogy az ellenpárti köztársasági rokonszevit is megnyerte. — Mikor a következő évben New York kormányzó tisztére jelölték, a köztársaságiak is tömegesen adták rá szavazatukat s ropogtatott többséggel választották meg. Most a legmagasabb állásra jutott, melyre a közbizalom valakit emelhet. Köztársasági elnök lett. Nötelen, magas termetű férfi, barna hajjal, átható fényű szemekkel s méltóságos arckifejezéssel. Főjellemvonása a nyílt őszinteség. Röviden, csaknem nyersen beszél. Első látásra rideg, szivtelen embernek látszik, pedig alapszélid szelid természetű ember, kinek szíve tud melegen is érezni. Azért szereti, becsüli mindenki, kinek alkalma volt megismerni.

Liszt Tetétlenen.

(S. F.) Azt mondja a példabeszéd: aki nem tud arabusul, az ne beszéljen arabusul. Noha ez állítás igazságát elismerem, s noha térczikké irásával nem foglalkozom, mindamellett a látottak és hallottak arra indítanak, hogy két felejtethetlen nap emlékéit térczikkébe öntsem.

Midőn Tetétlenen és Kabán híre futott hogy Liszt Ferenc az „zenekirály” Tetétlenen gróf Zichy Géza, vidékünk szeretett és tisztelt urát meglátogatja: a nagyművész látása iránti érdeklődés mindenkiben feltámadt, s ezért midőn e hó első napján a kabai állomásra érkezett, e község eljárásága a mestert megillető ünnepélyességgel fogadta s a főjegyző ékes szavakkal üdvözölte, kifejezést adva az egész környék örömeinek.

A szíves fogadtatás azonban Tetétlenen érte a tusopotját, honnét a művész elé, vagy huszontöt lovasból álló bandérium ment. A gróf ötös fogat szállítá Lisztet a zászlókkal szépen feldisztelt községbe, hol a főtéren az ünnepi díszbe öltözött lakosság nevében ismét ékes szónoklat és a „Rákóczi induló” hangzott. A gróf kastély kapujában pedig díszes diadalkapu állt s midőn Liszt ezt meglátta, érzékenyedve borult egykoritá nitványra, most házigazdája: gróf Zichy Géza nyakába.

Ezzel s az ezt követő gróf ebéd, majd este a lakosság részére fátyla fény mellett

Csendben, szellőben, orkánitéletben,
Ha jég tolu, vagy hó uszály honol:
A végtelenség óshatalma szól;
Felséges, egy, örök, határtalan!
Még iszapod formátlanáigból
Is rémek kelnek, szörnyen, zordan,
S ur vagy, magad, erős, nagy vetélytársatán!

(Szász Károly műford. II kötet. 60. b.)

Szép a tenger, szép a nagy természet, sokat ér Isten teremtett világa, ha érző szívvel tekintünk arra! — Így írt az én barátom arkani tartózkodásáról s ha egyedül van velem, most is, férjkorában, szeret erről elbeszélgetni; örömet visszarepül multja emlékeibe, megfogadván Schillernek ama jó tanácsát: „légy hü ifjúságod álmaihoz.” Bárki elmegy arra, kéri, vigye el tisztelét a neszes családnak, üdvözlét az édes víziú kis hegyi patkának, melyek oly botor jó kedvel rohannak sirjokba, a sós víziú ozeánba; tekintse meg Ailsa Craiget, e millió, meg millió sirály-lakta magánálló sziklát benn a mély tengerben s ha él még rajta az az öreg ember, ki akkor, elszakadva a világtól, ottan éldegélt, — üdvözölje azt is.

Majd Svájc alpesi között utazik az én barátom s fennáll hajnali órában a Rigi-kulmon a nap feljöttét várva. Naplójában erre róla az óráról így emlékezik meg: „Végre feljött a nap s pirosra festette az égbolt alján hosszú csikban húzódnó felleget, majd ennek fölbe emelkedve, lassanként megannyozta az egészen tisztán előtűnő álló alpesi csucokat. Csillagsugár fénye gyuladt ki a havasok tetején, mely mindinkább terjedett s még lenn a mély völgyben komorsötétség uralgott, fenn a hideg óriások a nap sugarainak árjában fűrdtek. Oh, imáandó szép látvány volt az a dicső panoráma! —

redezett táncmulatság után, az első örömnapnak vége lett.

Hogy a Liszt személyének nagy jelentőségét a környék tejesen felfogja: az erős kifejezést nyert az ovációkban és lelkes szónoklatokban; de hogy környékünk kimutatott szívességét a mester is melegen érezte és méltányolta, az szintén kétségtelen.

Bizonysága ennek az, hogy midőn a mester koronás fok meghívását is, hajlott korára hivatkozással, elhárítani kénytelen, a kabai és tetétleni szíves fogadtatás viszonzásul, a Zichy Géza gróf vendégszerető házában e hó 10 dikén hangversenyt adott, a fogadtatásban részt vevők részére. Sok nagy város irigyelhetne e művészi ünnepélyt az alföld e kis pontjától. Liszt Ferenc és gróf Zichy Géza egymásután játszottak abban s Zichy Margit grófkisasszony és Müller Miksa tanár működtek még közre.

A megállított program ez volt: „Preludium”, előadva Liszt Ferenc által; „Magyar nyitány”, előadva gróf Zichy Géza által. „Impromptu”, előadva Liszt Ferenc által.

A mester e programot önkényűt, fölkérés nélkül megtoldta még, Chopin egy darabjával.

Midőn az utólrétegetlen művész az ő nagy diadalai kutféjétől, a zongorától felállott: a jelen volt kabai tisztelői szép babérszort nyújtottak át neki, a főjegyző rövid, de megható beszéde mellett; a művészet által meghatott kisasszonyok pedig egy másután hódolatként csinos bokrétaik átadásával.

A ritka műélvezet után gr. Zichy Géza úrnő nagy oszonnát adott, melyen nem maradt el a lakomák általános magyar szokása: a pohár köszöntés sem. Kiemelendő a házi gazdák, mely a bensős, őszinte szeretetnek és ragaszkodásnak lehető legmelegebb kifejezése volt, igazi örömszótát a mester jelenléte fölött. E toast, mely valóban szívből fakadt, mindenkit fölelgett.

A toasztok elhangzása után a művészet folytatása következett. Egyik magyar raphszódiát Zichy Margit grófkisasszony és Müller Miksa tanár adtak elő, végül pedig a „Rákóczi induló”-t, Liszt átiratában, Liszt Ferenc és gróf Zichy Géza.

A mester nem hiába nevezte el „nagy varázslónak, el is bájolt, el is ragadt mindenkit, éreztette a zene költészetének egész hatalmát. A hallgatóságot felvilámoztta a „Rákóczi” induló, mely egyszersmind a hazafi érdekhöz is lelkesítőleg szól. Kettőn játsza ezt, esodáltak a hatalmas játék ily teljes összeolvadását. Liszt, hogy játszik s gr. Zichy Géza is hogy játszik: azt tudja mindenki, mert a ki nem hallotta is művészetüket, bizonyosan olvasott arról eleget. A zenei előadás elismert királyától, s az egykezü játék mindenfelé bántunk unikumától tehát forduljunk egy kis bimbóhoz, a ki még most kezd nyiladozni. Ez Zichy Margit grófkisasszony. Még csak tíz éves, de nem hiába apja lánya, már is úgy játszik a zongorán, hogy a mestert is meglepte. Liszt nagy figyelemmel hallgatta s játék után a kis grófkisasszonyt homlokán csókolta. Eszinkbe jutott, hogy mikor Liszt volt ilyen kicsi, az ő homlokát egy hangverseny után Beethoven csókolá meg.

A műsor lejtését a gróf Zichy Ernő által rendezett és meglepően sikerült tüzijáték követte. Közben-közben mozarab durrogtak, messzire hirdette a nap örömeit.

Ez a nap kitűrhethetlen kellemes emléke marad mindnyajunknak, kik annak örömeiben szerencsések voltunk részt vehetni. Midőn eltávoztunk, mindenki érezte a nagy benyomást, melyet lángelmék szoktak gyakorolni

Gyönyörűtáras állottam ott soká, s elmerengve a magasztos látványon, elragadtatva kiáltam: „nagy vagy te óh világ-Úr, esodálatosan szépek a te kezded művei! Igaza, szentül igaza van az ő szövetségű bölcs Predikátornak: „édes a világ és jó e mi szemünkkel nézünk a napot!”

Igy írt az én ifjú barátom. Boldog volt, hogy élhetett s szerencsésnek érezte magát, hogy élvezhette Isten dicső világának tündökölő szépségét.

De tegyük be a naplót s beszéljünk más valmiről.

Mint gyermek nagy érdeklődéssel olvastam azt a történetet, hogy Szentpétervárról egy télen jégből palotát építettek, melynek tetőzete, padozata, burtozata, falai mind csupa jégből voltak; fényel és pompával volt benne díszítve minden; a jég különböző színeket mutatott, igen, mert még mint vizet megfestették. De hát e tündérpalotában minden hideg, használhatetlen és mulcsány volt. Ha a fagy el nem múlt volna, állana a palota ma is, de a visszatérő tavasz melege elolvastotta, mint a tűnékeny álom is elmulik fölébredésünkkel.

Ugy el tudtam mint gyermek gyönyörködni e történetben; most pedig, komoly dolgok tanulására hivatott férfikoromban szívbent bánt, ha egy böeszéskedő főnek a fentebbi történetre tett eme megjegyzéseit olvasom: „egy követ mégis tenni kellett volna abba az épületbe ezen föllirással: „sic transit gloria mundi” (így mulik el a világ dicsősége), — mert semmi sem példázhatja jobban ama épületnél az emberi élet hiábavalóságát. Az emberek terveinek és építének, mintha munkáik mindörökké fennmaradnának, pedig ha a szél átfuval azok fölött, egyszerre megsemmisülnek.”

környez-tünkre; de éreztük a hálát is a gróf és neje iránt, kik nem felekeztek el rólunk akkor, midőn egy tetétleni pusztán a Liszt zongorája szólt.

Városi közgyűlés.

Debreczen. 1884. nov. 15.

A közgyűlést, melyen a biz tagok szép számmal jelentek meg Dégenfeld József gr. főispán ő méltósága 9 órakor megnyitván a mai közgyűlés tárgyai közül, mint legfontosabbat kiemeli a városi fogyasztási adó kezelését, melynek elintézése bizonyára jó hatással leend városunkra, a mennyiben az eddigi surlódásokat megszünteti és a házi pénztár is nyereségre tesz szert.

Polgármesteri jelentés.

Papp Ferenc főjegyző felolvassa a polgármesteri jelentést szept. okt. hónapokról. E szerint, a községügyek a múlt két hónap an, mind a felnöttekre, mind a kiskorúakra nézve elég kedvező volt. Ragályos betegségek kevésé pusztítottak. — Született 327 gyermek, meghalt 226 egyén; házasságra lépett 60 pár. Az iparügyet illetőleg, 32 egyén nyert önálló iparfolytatásra engedélyt, köztük 14 idegen. A honvédelem körében vágó dolgok közül fölemlítjük, hogy a volt külső gazd. tanintézet felszerelve átadott 39. gyalog ezred tartalékosai számára. Az új lakotanya építési ügyében a vegyes polgári és katona bizottság ülést tartott. A múlt két hónap alatt állami adóba 36 ezer néhány száz forint fizetett be. A szept. okt. hónap események közül a jelentés kiemeli, hogy a pénztár véletlenül megvizsgáltván, zomben találtatott; a városi színházban az előadások megkezdettek; a helyi vasút és nánási vasút megnyitottak; László Alajos virilis elhunyt. A jelentés a közgyűlés tudomásul vette, a polgármester azon utólagos indítványának elfogadásával, hogy László Alajos helyébe a következő póttag Huszár Károly hívassék be.

Miniszteri leiratok.

A belügyminiszter tudatja, hogy a városi közönsége által, néh. Maria Anna ő felsége elhunyt alkalmából kifejezett részvényt nyilatkozat a legfelsőbb tudomásul vétetett. Az új honvédelmi miniszter br. Fejérváry Géza tudatja, hogy a honvédelmi tárczát átvette. A polgármester ur indítványára a közönség a közgyűlésből üdvözölni fogja az új minisztert. Lukács György min. tanácsos a belügyminiszter helyett jelenti, hogy a városi hatósági szervezeti szabályzat jóváhagyott és az 1883-ik zárszámadása ellen észrevétel nem tétetik.

A fogyasztási adók kezelése.

Élénk hosszas vitára szolgáltatott alkalmat a város pénzügyeit oly nagy mértékben érdeklő emez ügynek elintézése, melyet még hosszabbá tett azon körülmény, hogy Kuczik Gábor biz. tag névszerinti szavazást kért, mire Jóna Dániel törvénytelennek jelenti ki, hogy az indítványozó és vele együtt a többi érdekeltek is szavazhassanak. A többség igazat adott a felszólalónak, most tehát felkellett olvasni a várossal a belfogyasztásnál szerződésben levők s azok kezeinek névsorát. Ebből kitűnt, hogy a biz. tagok közül bérlő csupán Trocsányi Ferenc.

A tanácskozás lefolyása különben a következő volt.

Zöld Mihály jegyző felolvassa, hogy a tanács egy korábbi közgyűlésen megbízottat, miszerint a város szabaderdekezési jogának biztosításából a czukor és sőr fogyasztási adók kivételével az összes fogyasztási adókat mondja fel, s a bor, marha- és sertés-husfogyasztási adók, borregálé, borbehozatali vám kezelésére áévo adjon konkrét javaslatot. A tanács ennek megfelelőleg az idevotkozó adatokat beszereszte Szeged, N. Vár, Szabadka, Székesszék, Szabadka és Miskolc városoktól, mint a melyek emez adókat, mindnyaján házilag kezelik.

A jog és pénzügyi bizottság a következő indokoknál fogva: miután eme városok házilag kezelik a kérdéses adókat, a mit aligha tennének, ha használna nem járna; miután az év folyamában a bortermés is kedvező és így nagy fogyasztásra lehet számítani; miután a pozitív adatok alapján az állammal szemben biztos számítással lehet fellépni, és az államtól engedelmekre is lehet kilátás s miután — végül haszon is reményelhető: a házi kezelést behozatalát javasolja, a kezelő személyzet számának, fizetésének, a módozat megállapítását általában a kivittelt a tanácsra indítványozza biztatni. Az eddigi magán ajánlatok méltányos viszonyosságból fentartandók lévén.

A tanács a fenti indokoknál fogva az egész javaslatot pártolólág terjeszti a közlés elé.

Ezzel kapcsolatban felolvastatott a helybeli pénzügyigazgatójának a tanácshoz intézett azon átirata, hogy ha a város belfogyasztási adók bérletét meg nem szünteti, az állam a városna felmondja a bérletet.

A fontos tárgyhöz, mely a bor érek közül is számosakat esalt a karzatra, legelőbb Kövesdi János szavazott, sőt, többször derültsegre kelte a közgyűlést. A házi kezelést nem meri megszavazni, mert azt tartja, hogy a fogyasztók nem fogják bevalni az elfogyasztott mennyiséget. Eddig a 185 bormértő, meg minden mézáros, hentes finéz volt, mind vigyázott egymásra. Azok a felügyelők csak azt jegyzik be, a mit ne-

kik befizetnek. Mikor ezt mondja nem feledkezett meg magáról, a mint hogy nem szokott a korcsmában sem. Adassék más konsorziumnak, de úgy, hogy a tarifa is megállapítsassék, Hosszasan beszél Papp László úr, meiről is, és azokba a tanácsot is bevonja. Szabó József visszautasítja Kövesdi János egyiket ellen emelt azon vádját, mintha azok egy kézre játszottak volna Papp Lászlóval, hiszen — ugymond — Kövesdi János egyike volt azoknak, kik osztottak a nyereségen.

Jóna Dániel pedig az őt megválasztó nép részéről utasítja vissza, Kövesdi azon gyanúsítását, hogy a közönség nem vallana be az elfogyasztott mennyiséget. Elfogadja a tanács javaslatát.

Magyar Gábor a város polgárainak nyugalmát sürgeti.

Várdi Ferenc, a házilag kezelést nem pártolja, mert nem reményl abból hasznót. Oly társulatnak indítványozza a belfogyasztási adót kiadni, mely az összes bormérőket magában foglalná, s az erre nézve a többiek által betríjesztett javalatot felolvasatni kéri.

Jámbor Ferenc a tanács mellé csatlakozik; az irás is azt mondja: mindeneket megpróbáljatok, hogy a mi jó, azt megtartsátok.

Keszey József kérdi, hogy van e a tanácsnak joga a borregálé ügyébe beleavatulni, mely az egyes polgároké?

Simonyi Imre polgármester válaszul e kérdésre, kijelentve, hogy ha a polgárok pert indítanak, azt rögtön elveszítendék; a házi kezelés által semmiben sincs a polgári bormérési jog sértve.

Kuczik G. a mézáros és sertésvágó társulatok jöhírnevének érdekében szólal fel, hogy t. i. azok a különböző gyanúsító nyilatkozatok eme társulatokra nem tartozhatnak. (Felkiáltások: Nem!)

Nagy Ferenc a közönség és egyesek érdekeinek szemmel tartását és a szabad polgári bormérési jog fenntartását hangsúlyozza a fogyasztási adók mint kezelésének elintézésénél.

Dégenfeld József gr.: e jog védelmét providálni nincs szükség, miután az nincs megtámadva, de azért a határozatban irásba lehet foglalni.

Kovács Sándor tisztú ügyész hosszasan r flektált különösen Kövesdi János egyes megjegyzéseire.

Kuczik Gábor névszerinti szavazást kér. Keszey János szerint, ha a tanács javaslatát csakugyan el kell fogadni a kezelő személyzetet ne a tanács nevezze ki, hanem a közgyűlés válassza Márk Endre ezt szük ségtelennek mondja; a tanács felelős lesz a kezelőkért, és a tanácsot a közgyűlés ellenőrizni fogja. Várdi Ferenc, mint szintén Magyar Gábor is jegyzőkönyvbe vétetni kéri, hogy Papp László seha többet ne alkalmaztassék a kezelésnél. Dégenfeld József főispán: ily fontos ügybe nem kell egy ember nevével fölvenni; sem ő, sem a polgármester, sem a tanács nem kívánja Papp Lászlót a kezelő személyzetbe fölvenni; Kovács Sándor tisztú ügyész felolvassa a várossal a fogyasztási adók bérleténél szerződésben levők névsorát; ezek — ugymond — a szabályzat szerint a tanácskozásban részt nem vehetnek. Keszey János: Akkor biz. tagok sem lehetnek!

A névszerinti szavazás elrendeltetvén a tanács javaslata mellett, igennel szavazott 60; ellene, nemmel 44, kiknek nagy része a függetlenségükkel került ki. Rab László szenator a tanács ellen, Szabó József főszámvevő mellette szavazott.

Reál- és ipartanoda költségvetése.

A reáliskola költségvetése 1885-re 2768 firt bevételi és 10356 firt kiadási előirányzattal, valamint az ipartanodáé, Jóna Dániel és Szakszó Rezső felszólalása után 4555 firt kiadás és 1300 firt bevétellel elfogadtatott, egyszersmind kimondatott, hogy az országos alappól a hiány fedezésére végett az illető miniszterhez felterjesztés intézessék.

Az új javaslatok.

A tanács jelenti, hogy a deb. nánási vasút a forgalomnak okt. 3-dikán átadott, és hogy a helyi vasút építése és tulajdonjoga felől Lehman Józseffel kötött szerződés ugyanugy Lindheim és társára és Noufeld Károlyra lett átruházva. E tételről L. Nagy Bálint panaszodik, hogy a helyi vasút magas töltése az udvarról kijárásnál neki mennyi kárt okozott már, s kérdezi, hogy ki tartozik az átjárókat célszerűen építeni. A közgyűlés panaszot a tanácshoz utasítja.

Segélyzések.

A helybeli evang. anyaegyháznak a kért 900 firt helyett, jövőre 800 firt segély szavaztatik meg. A hortobágyi sajt-készítő helyiség felszerelésére Polgári András és Magyar Gábor felszólalása után a tisztai ármentesítő pénztár terhére 1000 firt utalványoztatik ki.

Nyugdíj iránti kérvények.

Azok, kik a legközelebbi tisztújítás alkalmával kimaradtak, nyugdíjikat kérték, s kérelmük megadott; ezzel kapcsolatban Rab László gazdasági tanácsnok, ki 1872—78-ban alkaptányi hivatalt viselt, azt kérelmezte, hogy neki ezen szolgáltatási ideje is betudassék. A tanács javaslatára, miután Komlóssy Artúr, ki nehogy ez precedensül szolgáljon,

SZABÓ LAJOS FIAI

divat- és kézműáru üzletükben Debreczen, rózsatér.

Az őszi és téli időnyre nagy választásban kaphatók:
 Divatos női ruhakelmék, flanelek, női posztók;
 Fekete tornó, cachmírok és mindenféle gyászszíkek;
 Selyem szövetek és színes atlaszok, bársonyok;
Selyemkendők, gyapjú téli kendők minden nagyságban;
 Kreász, rumburgi, fonal és pamutvásznak;
 AGY és ASZTALNEMŰEK, BARKETEK, KALMUKOK;
 Csipke és szövet ablakfüggönyök;
SZÖNYEGEK, FUTÓ, AGYELÉ és NAGYSZÖNYEGEK;
 Csipkék, szalagok, ruhadíszek, bélésművek, gombok;
PAMUTOK és MINDENFÉLE RÖVIDÁRUK;
 kitűnő szabású férfi ingek; esernyők.
!Szabott olcsó árak mellett!

Dr. Schmidt hírneves tyukszem-balzsama

sok évtized óta használatik a tyukszemek teljes és fájdalom nélküli eltávolítására.

A hatás rendkívüli, a menyiben többszöri használat után minden további műtét nélkül elenyésznek.

Ára 1 doboznak 15 faszemmel és egy szuvasóval, melylyel a tyukszemet ki lehet húzni

23 kr. o. é

NB. Ezen preparátum vételénél a t. közönség különösen Bittner győrményt kerjen és csak azokat igazi kórképeket, melyek a teljes címet: „Julius Bittners Apotheke in Gloggnitz” viselik, és minden más készítményt mint igaztalan utazást visszautasítani szíve-kedjék.

Főszállító-raktár: Gloggnitz, Alsó-Ausztria Bittner Gyula gyógyszerárában.

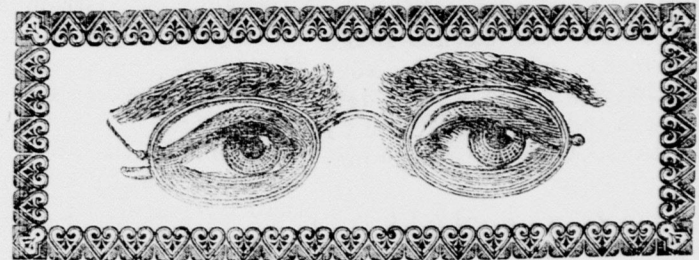
Továbbá Dr. Schmidt tyuk szem-balzsama és Dr. Behr ideg-kivonata kapható: Debreczenben Göll Nándor gyógyszerárában és a legtöbb gyógyszerárban Magyarországon.

Dr. Behr ideg-kivonata

gyógyfűvekből saját rendszer szerint összeállva, a mely sok év óta ideggyógyászok, migránsok, isias, hát és gerincfájdalmak, nyavalyaitérés, elgyengülések, közsény és mindennemű rheuma ellen nagy sikerrel használatik. Továbbá használatik Dr. Behr idegkivonata izom-revségű, csukló és izom-revmánia, fűjás és fűzúgásnál. A Dr. Behr-féle idegkivonat külsőleg használatik. Egy literre ára használati utasítással 70 kr.

Színházi látcsövek! FISCHER JAKAB

látyszerész
DEBRECZENBEN.

Ajánlja legkifűnőbb szintelenített

Színházi látcsöveket

kűlönféle izlés szerint készítve 5 fűt és fűjebű.

Szeművegek

forgórettek és orrcsipeűtűk minden szeműveg használokna, u. m. TAVOLLATÓ, RÓVIDLATÓ, GYENGELATÓ FÉNYKERÜLŐK és SZEMSZENVEDŐKNEK.

UJ ORVOSI HÉVMÉROK (maxima)

szobabab, ablakra és fűrdűhűvűnűrűl.

Aneroid légsúlymérűk

teljesen kiprűbálva, nagyűtűbűnűesűk, össűehelyeztetett gűresűvegek. (Mikroszkop), iránytűk, vízszűnműrűek (űbelle), folyadűk műrűek ugy kűnyűnebb, mint nehezűbb folyadűk műrűek, valaműt minden a látyszerűszű szakba vágű e űkkűk legűtűnűbb és legűtűnyűsabbban kaphatűk. Megrendűlések leggyűrsabbban eszűkűzűltetűnek.

Ementhali, Groj, Imperial, Hagenbergi, Gorgonzola, Majlandi, Strachino Parmei sajtot.

Ajoka olajba (Sardienes), fogas, keesege, lazacz kocsonyázva.

Halikra, tengeri rák, angolna, borshal (anchovis).

Malaga szűllűt,

Czukorba mártott gyűműlesűt

kitűnű minűsűgben és jűtűnyűs áron ajánl

GERÉBY FÜLŐP.

Hoff János malátakivonati egészségű-sűr
1 űveg 60 kr.

Hoff János össűzpűntűsűtűt malátakivonati
1 űveg fűt 1,12, kűs űveg 70 kr.

Naponkűntű gyűgyűjűntűesűk

műllű és tűdűszűnűvedűktűl, hurutűs szűnűlűesűk, emésztűtű és idegűgyűgyűsűdek, lesoványodás, vűr-zegűnyűsűg és elerűtűlenűdűs, gyűngűlkűdűk és lábadozűktűl nevezűtes jűtűllatűt kűpezűnek minden szűnűvedűre és fűlűesűztűk kűzűlű meggyűgyűlűsűhűz a re-műntűt e kűszűtműnyűk használatűsával.

Hoff János műllű-malátű czukorkák
60, 30, 15 és 10 kűjűval csakis kűk papűrban
valűdű.

Hoff János malátű egészségűgű chocoldűjű
1/2 ko. l. fűt 2,40, 11. fűt 1,60.
1/4 ko. l. fűt 1,30, 11. 90 kr.

Hoff János urnak

a malátű kivonatok feltűllűtűjűnek és gyűrtűjűnek, es. k. űdvári szűllűtűjű Eurűpa legűtűbű fejedűlűmeűnek, sűb. Bűcsben, I. Graben, Bűmmerstrasse 8.

Orvosi gyűgyűjűntűesű.

Nagy-Sűzűllűs 1884. áprűl 4.
Orvosi gyűgyűjűntűesű! Bachmann Rűza asszony szűl. Rutűk, műllűhűrgűs miatt a Hoff János malátű-kűszűtműnyűk hosszabb használatűra utasítűtűk.

Dr. Batűl űntűre, megyűi forvűs Nagy-Sűzűllűs.

Pűcs, 1884. műjűs 20.

T. cz. Kűrek m. ilamarabb 25 űveg kitűnű malátű kivonati egészségűgű sűrűbűl hajűval és űtűszűtűtűl.

Dr. Mocsary Antűl, vűrűl űrvaorvűs, m. k. honvűd.

Hivatalos gyűgyűjűntűesű.

Kivonati fűűntűndatűra Bologna: Kellemes izű Hoff János-fűle malátű-kűszűtműnyűi a betegűktűl szűvesen vűtűtűnek jűllatűnak és a betegűknek táplűlűk, ugy, hogy azok mint fontos gyűgyűszer legűkűbb figyűlűmet érdeműlűnek.

Dr. F. Veradűl, Dr. P. Eeletűl.

Fűrűktűr Deb eczen: Csanak Jűzsef fűszűk, tovűbbű Rickl Jűzsef Zelműs, Gerűby Fűlűp és Varga Lajos uraknál. Nyűregűhűza: Korányi Imre gyűgyű. Eger: Kűlner L. Buzűtűh L. űrgalmasok gyűgyűszűrtűra Miskűl. dr. Szabű Gyula gyűgyűszer. Műr Kűrűly. Naggyűrad: Herűngh S. Molnár L. gyűgyűszer. Kiss S. Jankű Antal. Szathmár: Jakű Mihály, tovűbbű az orszűgű minden nevezűtesűbű gyűgyűszűrtűrűban.

60 magas kűszűtűtűsű. Alapítűtűtűt 1847. Bűcsben és Bűdapestben 1861 űta

Uj kűrtűya raktűr!

Van szűrűnűcűnk bizűtűletűl a n. ű. kűzűnsűgűt, ugy a t. keresűdűs és kűvűs urakat, nemkűlűbűben a t. esűletűket és casűnűkat űrtűsűteni, hogy

DEBRECZEN és VIDÈKÈRE

bizűműnyűi kűrtűya raktűrűnkűt

kűcsűnyűbenűi és nagyűbanűi elűrűsűtűsűra

Mendelovits Lajos

m. kűr. lűpűr és dolányűtűzűdűs űrat, Fűpűacz, vűrűshűzűlű szemben bizűtűk meg, kű űgyűkezdűni fog kűtűnű minűsűgű gyűrtűműnyűnkűt

eredeti gyűari árban

a n. ű. kűzűnsűgűt űgyű megelűdűgedűsűre pontosan kiszűlgűlnűi.

Telűs bizűtűletűl

Uj budapesti kűrtűyagyűr.

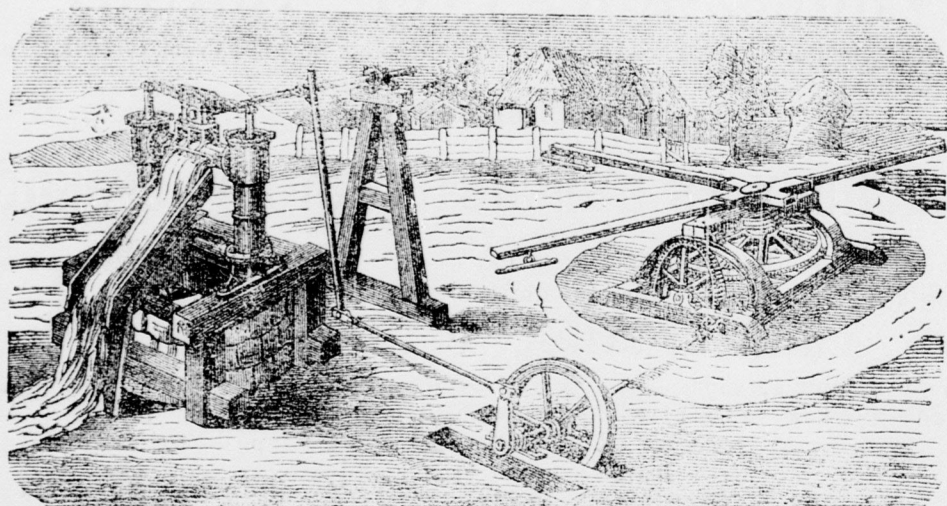
Vidűki megrendűlések kűszűpűnzűtűsűtűsű vagy űtűnűvűt műlűtt a legpűntűsűsabban eszűkűzűltűtűek.

Szűves tudoműs vűtelű segűtűt meggyűezűzűk, hogy gyűrtűműnyűnkű, dacűrsű jű minűsűgűkűnek, műs űlyűcmű gyűrtűműnyűnkűnűl tetemesen űsűbűbbek.

Alapítűtűtűt 1858-ban.

WALSER FERENCZ

elsű magyar gűp- és tűzűlűtűsűzűrek gyűra, harang és űrezűntűdűje,
BUDAPESTEN ROTTENBILLER-UTCZA 66.

Ajánlja gyűrtűműnyűt mint magyar kűlűnűlegessűget,
kűtűkban és mindennemű szűvűtűyűkban

Elűvűllűtű telűs vűzűvezűtűlűket berűndűszűsűtű vűrosok, fűbűirtűkűsok és magűnűzűk rűszűrűl, modern tűchnűcűl űlűpűnű és kűdűvezűű felűtűtelek műlűtt, ajánlűkűzűk

KűZ- és MAGűNFűRDűK
felsűzerűlűsűre

szűrgűmentűs űrsűzűek

felűllűtűsűra és minden vűzművi munkűlűt gyors és pontos kivűtelűre.

Kűpes űrlűpűk, és rűszűletes kűlűsűgűtűrűvezűtűek kűvűnűtra dűjűmentűn kűldűtűnek

EGYETLEN BELFűLDI SZűVűTűYűGYűR.

Debreczen, 1884. Nyomatűtűt a „Debreczeni Ellűnűr” kűnyűvűnyomdűjűban, Pűacz, SIMONFFY Hűz.

Patriarchalis idők.

Irta: Vértesi Arnold.

Egy idő óta divattá kezd lenni. Lépten-nyomon sohajtozni halljuk az embereket a régi jó idők után. Dicsőfényben jelenik meg zsemeink előtt a patriarchalis kor: e század eleje, a czopfok, a huszonöt bot, a tekintély és a korlátolt alattvalói értelem virágzó korszaka.

Mennyi dicsőítője akad ma! Szinte irigyelni kezdjük nagyapánkat, kik ama boldog korszakban éltek.

Igazán patriarchalis idők voltak azok. A hatóságok atyai gyámkodása kiterjedt mindenre. Olvastam a boldog emlékeztető magyar királyi helytartó tanácsnak egy 1813-iki rendeletét, melyben eltiltatták a külföldi fürdők látogatását, azzal az indoklással, hogy „itt hon is van elég fürdő” s a külföldről „helytelen szokásokat” hoznak hazáig, a kik kimennek.

A helytartó tanácsnak egy másik leirata meghagyja a megyei hatóságoknak, hogy ha valaki külföldre utlevelet kér e kérelem fölterjesztésével egyszerűen jelentést tegyenek arról is, vajlon minő gondolkodásu és jellemü a külföldre készülő egyén? Vajlon „remélhetni-e (szóval szóra idézem a rendeletet) hogy a külföldön szerzendő tapasztalásokat a hazáé és saját hasznára fogja fordítani? Mert ha ez nem remélhető, akkor természetesen nem kap utlevelet.”

Ha valakinek alkalmá nyílik elolvasni egy rakást ezekből a kormányrendeletekből, akkor tünik föl csak előtte teljes fényében az az atyáskodó patriarchalis rendszer.

Pest város levéltárában találtam egy rendeletet, mely a kosztos gazdáknak kötelességé teszi, hogy a náluk lakó tanuló ifjak minden lépésére vigyázzanak s különben; büntetés terhe alatt időközönként jelentést tegyenek arról.

Az uralkodó atyai gondja főleg az ifjuságra terjedt ki.

„Nekem nem kellene tudások, hanem jó alattvalók — így szólt Ferencz császár a laibachi egyetem tanáraihoz, — önöknek az a dolguk, hogy az ifjuságot ilyenre neveljék. A ki nekem szolgál, az köteles azt tanítani, a mit én parancsolok.”

S aggodó pontossággal örködött ő maga, hogy az ifjuságot el ne rontsák. Figyelemmel kísérte meg azt is, hogy a tanárok micsoda könyveket olvasnak. Az osztrák örökös tartományokban, hol a kormány gépezet bürokratikus berendezése könnyebbé tette, egy rendelet gondoskodott még arról is, hogy a könyvtárakok könyvezék föl s aztán évenként terjeszték felsőbb helyre, micsoda könyveket vettek ki olvasás végett a tanároktól.

A császár maga sajátkezűleg pljábászsal aláhuzta a gyanusnak látszó könyveket. Na hiszen volt aztán annak a tanárnak gyönyörű élete, a ki a tudományok oly ágában merészelt buvárokodni, mely ő felsége előtt gyanusnak látszott!

„Totus mundus stulticatus” (az egész világ megbolondul) — szölte a felség a magyar országgyűléshez, az alkotmányos szabadelvű törekvéseket jellemelve.

Ettől a megbolondulástól igyekezett tehát megóvni népeit. A gondos családapa szerepébe léte bele magát. Szüntelen munkába találtak, csak úgy izzadt belé a sok haszontalan irkafirkába. A bécsi nagy árvíz alkalmával, mikor ezrével érkeztek be a folyamosok segélyért, minden egyes instantiára sajátkezűleg írta föl: „BeWüllige einen Gulden Conventions Münze.”

A kormányzás fontos dolgait hagyta Metternichre, had veszdjék az vele. De azért mindarról, a legaprólékosabb dolgokról is jelentést kellett tenni a császárnak. Sőt, épen az aprólékosokról kellett kiváltképen. Ő felsége kiváló előszeretettel foglalkozott a titkos rendőrség apró pletykáival. Birodalm minden részéből bécsbe kellett küldeni a titkos jelentéseket s csodálatos! mind elolvasta.

Bar a magyar alkotmány nem engedett jogos létezését nálunk a cs. k. rendőrségnek, tényleg mégis létezett az. Nem egy főhivataltalán lévő személy állt spicizk hírében. A titkos rendőrség hálózata azonban legelterjedtebb volt a lombard-velencei királyságban. Az 1848-iki forradalom alkalmával az olaszok kezébe kerültek összes irataik s a orradalmároknak nem respektálva a titkos szentségét, kinyomatták.

Pikáns olvasmány, nevezetes személyek gyöngéd kalandjainak, családi botrányoknak s más efféléknek elbeszélésével fűszerezve. Ezt tudni pedig mind szükséges volt a patriarchalis kormányknak.

Legérdekesebb látni, hogy ellenőrzik egymást ezek a gazemberek. Ha valahová egy pár ilyen titkos megbízott küldetett szaglászni, nyomban utánok indítottak megint egy pár másikat, hogy az előbb küldötteket figyelemmel kísérik. Ugy látszik, hogy gróf Sedlniczky nem sokat bízott az embe-reiben.

A rendőrkémek jól ismerték a kormány gyöngeségét s kizsákmányolták azt, Tudták, hogy folyvást a titkos társulatoktól remeg s rónságes dolgokat jelentettek. Összeesküvések szálat fedezték föl mindentel s élénk fantáziájuk hihetőleg Magyarországon is föltalált valami effélé, mert egy kezem közé került 1822-iki körlevél melyet a helytartó tanács a megyékhez intézett, nálunk is a carbonarikat keres és elrendeli, hogy szigoruan üldöztessék.

Na hiszen, hogy a carbonarik dolga agasztotta a kormányköröket, az bizony nagyon megfogható; de hogy az osztrák rendőrség miért leskelődött még I. Lajos bajor király után is Rómában s hogy mi haszna volt abból a bécsi kormányknak, ha részletes tudósítást nyert a fiatal király szerelmi kalandjairól egy hölgygyel, azt nehéz megérteni.

Legmulatságosabb a dolgokban az a szentelenség, hogy a fiatal király figyelemmel tartása végett kiküldött rendőrkémek jelentéseikben összehasonlításokat tesznek a bajor király és Ferencz császár közt s megdicsérik a császárt erkölcsös magaviseletéért. Mig ugymond I. Lajos a Montepanok és Pompadourok (a francia orthografiában kissé gyöngelábbon állhattak a ficzkók) uralkodását készülő újra föleleveníteni, addig Ferencz király „ha lerójja is néha az emberi gyöngeség adóját, de az embert mindig élesen el tudja választani a fejedelemtől.”

Ezt a saját rendőrsége által kiállított bizonyítványt igyekezett is megérdemelní Ferencz császár király. A Pompadouroknak nála valóban nem nyílt kilátásuk. Nyárs-polgáris, becsületes erkölcsös gondolkodás módja visszaríadt minden heves szenvedélytől, mely maradt rovására keres kielégítést a sziv sovargó vágyainak. Ő egyforma hűség-gel viseltetett mind a négy feleségéhez, csak-hogy mindig nehezen esett neki bevárni azt a néhány hónapot, a mit az illem kedvéért özvegységben kellett neki töltenie, egyik nejének halálától a másiknak menyegzőjéig.

Nagyon kellemetlen állapot ez az özvegység — panaszkodott több ízben gróf Urbna főkamárásnak.

Egyszer a főkamárás megsokalta s azt mondja ő felségének:

Hiszen Felségednek csak akarnia kell s azonnal gondoskodva lesz mulattatásáról.

A császár elfordult s hetekig nem szólt a kegyvesztett udvaronchoz.

Es mindez nem volt nála szinlés. Ő a botrányokat csak a papiron szertette olvasni, a titkos rendőrség jelentéseiben. De nem tűrte közelében. Az állampénztárból fizetett pletyka fontos államügy volt neki — Tudnia kellett neki alattvalóinak minden aprólékos ügyét, belevatkozni azoknak minden dolgába, nem engedni senkinek semmi önálló tevékenységet s nem tűrni semmi szabadságot.

Egy felszázadon át tartotta népeit mint kiskoru gyermekeket atyai figyelem alatt. Az uralkodó személyes jelleme reá nyomódott az egész kormánygépezetre. Minden dicasterium a gondviselés szerepét vette föl s minden piczi hivatalnok, a legiczi-piczibb is gyámkodni akart. A „veszedelmes könyvekre, melyek az alattvalókat csak nyugtalanítják s illetéktelen gondolatokra ébresztik,” különösen nagy gondot fordítottak. Az irodalomtól majdnem úgy borzadtott a kormány mint a titkos társulatoktól. A carbonarik után mindjárt a „könyvesinálók” következtek. Nem elég, hogy a belföldi irodalom a cenzura legotrombább és legkorlátlanabb zaklatásai alatt nyugtógott; nem elég hogy ismételve megújított kemény rendszabályokat bocsátottak ki a „pártviszre ezéző” könyvek behozatala ellen; 1818-ban még azonfelül utasították a cenzorok, hogy időnkint tartanak vizsgálókat a könyvtárak boltokban s kobozzák el azonnal, ha valami veszedelmes portékát találnak.

Igy aztán megtörtént, hogy az egyik cenzor oly könyveket is elkobzott, melyek kinyomtatására már egy másik cenzor hivatalosan megadta az engedélyt. S a szegény író és könyvtáros hiába-folyamodtak feljebb.

Hogy mit mindent számítottak a tiltott könyvek sorába arról némi fogalmat nyújthat, hogy Broussais orvosi munkái s egy ideig Göthe és Schiller is a tilosak közé tartoztak. Sőt még a romai breviariumban — a katolikus egyház imakönyvében — is talált a cenzura egy helyet: „In festo sancti Gregorii septimi,” melyet nyomdafestéssel keresztül kellett huzni vagy beragasztani.

Ez az atyai gyámkodás tovább folyt Ferencz király halála után is és igen érdekes részleteket hallottam a cenzura viselt dolgairól a 30-as évek alatt egy azon korban élt kiadótl, Heckenast Gusztyától.

Többi közt egy imádságos könyvet koboztak el tőle, melynek első kiadása Szekes-fehérvárott már egyszer megjelent cenzori és püspöki jóváhagyással, s melyet ennélfogva nem tartottak szűkésesnek Budapesten újra cenzura alá adni.

Egy másik egészen ártatlan tartalmu könyvet pedig csupán azért tiltottak el, mert ezimlapiján az állt: „Nyomatott Budapesten,” miáltal szerző lázítási szándékot árul el két törvényesen önálló nuucipium Buda és Pest létezése ellen.

De ennél sokkal nagszerűbb azon in dokolás, melylyel a bécsi cenzura „kitörtült minden a burg színház színészei ellen irt erősebb bírálatot a lapokból, mivel nevezett színészek csász. kir. hivatalnokok lévén, eljárásuk nem képezheti hasonló bírálat tárgyát.

Természetes, hogy a kormány atyai gondoskodása kiterjedt a vallásra is. Sőt kiválólag ebben culminált. „A császár a tiszta monarchiát s a tiszta katolicizmust akarja helyreállítani, mert egyik a másiknak támasza” — e szavakkal fejezte ki az uralkodó politikát gróf Sedlniczky, a nagyhatalmu rendőrfőnök, S a harmadrészben protestáns Magyarországon is megjelentek oly rende-

letek, mint például a helytartó tanácsnok oly intézkedése a börtök ügyében, mely szerint a megyei tisztviselőknak országszerte meghagyatik, hogy a börtökülésben a népnek jó példát adjanak.

Találunk aztán rendeleteket, melyekben a plébánosoknak hivatalos assistentia adatik hogy karhatalommal a vallásosság útjára térítsék az istentelenekeket. Találtam egy rendeletet Pest megye levéltárában arra vonatkozó is, hogy a szent-endei ó-hitűeknek megtiltattik a harangzóság a katolikus nagy esü-törtökön és nagy pénteken. Hogy a csehbeli mestereberek akármily valláshoz tartoztak legyen, a katolikus ünnepekben büntetés terhe alatt megjelenni köteleztettek, az nagyon természetes.

Katolikus lelkészeknek a helytartó tanács által utasításul adatott, hogy protestáns atyáktól származott gyermekeket hathatos oktatás által igyekezzenek a katolika hit fölvetelére bírni; protestáns papok ellen, ben eltiltattak attól, hogy valakit az ő vala-sukra átesábitanak.

1822-ben egy udvari kancelláriai leirat értesít, hogy a bécsújelyi katonakadémiába protestáns növendékek csak azon feltétel alatt vétetnek föl, ha szülőiktől reversalist hoznak, hogy a katolikus vallásban fognak oktatást. A gyónó czédulákkal „be kellett számolni a katonatiszteknek. A vallásosság külső formáit szigoruan megtartották.

A buzgó templomba járás érdemül szolgált a katonai pályán való előmenetelre. De még nagyobb érdemül szolgált, ha valaki csinos papiros skatulyákat, vagy transparen-tekét tudott csinálni, főképp ha muzsikálni tudott. Midőn 1813-ban a cseh nemes-tostörtség fölláttatott, ő felsége különös parancsára gondoskodni kellett arról, hogy sorakiba zeneértők is fölvetessenek, legalább annyi, a mennyi egy vonó quartetthez szükséges.

A császár hadsegédére Kutschera tábornokra igen sok panasz érkezett. A császár kénytelen volt bevallani, hogy:

Nagyon ostoba és akasztófára való, de jól játszik a gordonkán.

S tovább is ő felsége hadsegéde maradt.

S míg a birodalom rengott a Napoleon-nal vívott élet-halál harcban, az udvarnál kedélyesen muzsikáltak, papirdobozokat lakiroztak s a császár-király háborítlan buzgalommal rendezte a maga vonó quartettjeit s olvasta napoként az alamizsnakérok folyomódásait, sajátkezü indorsatával látva el valamennyit. Hisz ő népeinek atyja volt.

A szigorú atya, aki mindig vak engedelmességet követel. A tekintély kultiválása a legszélsőbb határokig, ez volt az uralkodó rendszer. Elképezhetni, mily idők lehetnek azok, mikor egy ellenmondani merészlő táblabíró, a ki mégis sokalta, hogy a vármegye előleges tudta nélkül egy éjjel kifogdostatta a főispán a kormány által kívánt ujonczokat, azzal torkolt le a bihari főispán, gróf Rhédey:

„Ha uram királyom azt parancsolja, hogy táblabíró urak mind a harminczkét fogát kiszedessem, a következő perczben már a markában lesz valamennyi.”

A Ferencz király és Metternich örökös gyámkodása, ez a mindent elszibbasztó rendszer, mint lidérez-nyomás nehezített Magyarországra. De ennél szorosabbak voltak a korlátok, annál hevesebb a kitörési vágy. Nem lehet a népek zsetszét palatza fojtani, mint a pezsgőt s eltenni jobb időkre. A szabadságszeretnek egy vagy más formában föl kellett lázadnia az elnyomás ellen. S a betárság virágzó korszaka ez időre esik.

Egykét költői kedély-bus dalokban ikereshetett enyhülést, keseregyve „a hausatló hazán, melynek multjában nincs öröm, jövőjében nincs remény.” A nagy tömeg soha sem képes ily elegikus álláspontra, főleg nem a fiatalok, mely akkor durván, műveletlen került ki a nagyon is hiányos iskolából.

Szándékosan és rendszeresen lesüllyesztve, elzáratva minden szellemi élettől s nem találva maga előtt semmi magasabb czélt, szilaj kicsapongásokban pazarolta el ifju erejét. Az ostoba iskolai törvények, melyeknek szigorúsága a kegytelenségig ment, épen csak arra szolgáltak, hogy neveljék az elienszegülési hajlamot. Számátalan eset fordult elő, hogy például dohányszás vétsége miatt 20—22 éves fiatal emberek a megalázó botbüntetésre ítéltettek. A bot, virgács és skutika ez volt az iskolák fölött uralgodó szentháromság.

Természetes, hogy az így nevelt ifjuság aztán kirugott, a hol csak lehetett. Pozsony, Kassa, Eger, s más akadémiai helyek híresek voltak a jogász verekedésről a mérsáros legényekkel, katonákkal s a véres kicsapongások csaknem évenként ismétlődtek. Egész e-catak fejlődtek ki, bőven jutott sebsült mindkét részre s néha holtakat is szá-míthattak, mint a híres egri diák kravalnál — gondolom 1818-ban — mikor a városi hajdukat levették, Perlaky főbírónak levágták czopfját, elfoglalták a városházát s egy darabig formaszereleg ostromállapotban tartották az egész várost.

Az a szabad szellem, mely később oly viharosan emelkedett évről-évre, még csak ilyen kicsapongásokban nyilatkozott.

A nemzet nagy tömege még szunnyadozott a patriarchalis kormánypálcza alatt. Szabadság csak a corpus Jurisban létezett a papiron. A parasztnak még ott sem Pest-megye levéltára a 10 es és 20-as években tele van a gödöllői uradalom jobbágyainak

panaszleveleivel, hogy az uraság tisztjei a köteles robot napokon felül is munkára hajtják őket. A vármegye pártfogása alá akarná venni őket, de nem bír segíteni rajtuk. Csak büntetni elég erős, de megvédeni nem.

A „szegény legények” száma, kik a nyomorgatás vagy katonafogdosás elől menekültek, évről-évre szaporodott, pedig az akasztófák nem álltak üresen, rögtön itélő bíróságok működtek évről-évre a megyékben s minduntalan ott találjuk a megyei számadásokban a hóhér diurnumát. Hat forint volt azon időben az, a szolgáljái pedig három forint.

De nem csupán szegény paraszt legényekből került ki az egész contingens; uri emberek is akadtak, a kiknek megtetszett a zsvány élet. Hol nincs semmi तरी nemesebb erőfőjtésre, hol kicsinyes gondolkodás megbénítja akar minden merészebb szárgyalást, ott sivár világ gyűlölet és vad kaland szomj ragadja meg gyakran épen a kiválóbb szá-básu lényeket. Nem lesz ugyan mindegyik zsvány mint Angyal Bandi, de majd mindegyik excentrikus utakra tévelyedik.

Átalán véve persze hogy sokkal ártatlanabb alakban mutatkozott a betárság s nem volt az egyéb mint visszhatás a télen-ség, tespedés, meghunyászkodás és elnem-zetietlenedés ellen. A műveltebb, fél-obb kör-ök elnépedése szilaj visszahatást keltett a tüzesebb hazafiakban. Hiszen maguk is értünk oly időt, midőn a germanisató ellen az ölimpitykés domány, czifra szür, fokosok és bunkós botok hordásával demonstrál-tunk. Lehet-e csodálni, ha az a közép-nemes-ség, mely minden áron magyar akart maradni, nem ismerve magasabb cultur eszközöket, a legszilajabb tulzásokban kereste a magyarság fentartását?

Mert az a magyarság életgyökereiben volt fenyegetve. 1817-ben Ferencz király negyedik házassága alkalkalmával, midőn Magyarország karai és rendei tiszttelegni mentek, élükön a magyar királyi udvari kancellár Koháry herceg német beszéddel üdvözölte Magyarországot királyát és királynéját. Kissé meghökentek ugyan az országos üdvözölő küldöttség tagjai, de a kancellárián megmagyarázták nekik, hogy nem szükséges és nem is helyes ily öröndetes alkalommal a diplomatikus latin nyelvhez ragaszkodni s a kancellár a fejedelmi pár tránti udvariaságból választja a német nyelvet.

A császárné válasza egészen méltó volt ez üdvözölő beszédhez. Megköszönte a császárság népeinek részéről tapasztalt szívés fogadtatást. Beszélt a császárság népeinek hűségéről. „Treue und Anhänglichkeit zeich-szen die Völker des Kaiserstaates und unter dresen die edlen Ungarn. A nemes magyar is csak a császárság egyik népe volt tehát nekik. A király szintén csak általános kife-jezésben beszélt a gonviselés alá bizott népek javáról s kerülte mindenki Magyaror-szág nevének még megemlítését is. S a karok és rendek mint azt haza érkezétkkor tett hivatalos jelentésükben olvashatni, „da-gadó örömmézzel” távoztak a fényes ünne-pélyről.

Egyetlenegy történeti könyvünkben sincs följegyezve e tisztelgés, mely oly dagadó örömmézzel gyújtotta a tekintetes karokat és rendeket. De nem árt az ilyet előszedni a poros akták közül. Mert ha a mult idők dicsősége lelkesedéssel ébreszt, a mult idők nyomorúságaiól okulhatunk. Hisz azt szok-tuk mondani, hogy a történelem az élet tanító mestere.

Napi hírek.

Szigethy József a nemzeti színház nagy művésze mint örömmel halljuk a jövő hónapban valószinüleg ismét vendége lesz színházunknak. Igazgatónk legalább erre nézve lépéseket szándékozik tenni — A nagy művész a napokban tartja meg az aca-demiában székfoglalóját. — A csokona szerzett völegény” című bohözata megérkezése napján kerülne szinre az ő szem-lyes jelenlétében. Vajna teljesülne azon vágyunk, hogy a legnagyobb élő magyar színművészt ismét körünkben üdvözölhessük.

Színészbál. Mint halljuk színtársula-tunk elsőrendű tagjai sorában mozgalom in-dult meg az iránt, hogy az idén a „Bika” dísztermében zártkörű bált rendezzenek. Hogy e bálnak nagy közönsége volna, és valamely jótékony czélra sokat jövedelmezne az bizonyos.

Színházi műsor. Hétfő: „A lyoni rablőgyilkosok,” kedden „Romeo és Julia” (Pály jutalmára), szerdán: „A kertész-leány” operette, esütörtökön: „Nora” (előszőr), pénteken: „Nora” (másodsőr), szombaton: „Olivette lakodalmá” ope-rette, vasárnap: „A vereshajú” színmű.

— Olvasóink szives figyelmét lapunk mai számában megjelnt M. Stein Ham-burg és Valentin & Comp. Ham-burg pénzsorsolási hirdetésére felhívjuk, melyek minden kétegy kizárásával csak a közönség érdekét tartva szem előtt, mindenki-nek alkalmat nyújtanak csekély betéttel sze-rencsét próbálhatni.

(Ujdonságok folytatását lásd a fölapon)

NAGY PÉNZ-SORSOLÁS.

500,000

márka

mint legnagyobb nyere-
ményt, nyújtja a legeg-
yszerűbb esetben Hamburgi
állam által garantált pénz-
sorsolás, illetve

- 1 díjny. á m. 300000
- 1 nyere. á m. 200000
- 2 nyere. á m. 100000
- 1 nyere. á m. 90000
- 1 nyere. á m. 80000
- 2 nyere. á m. 70000
- 1 nyere. á m. 60000
- 2 nyere. á m. 50000
- 1 nyere. á m. 30000
- 5 nyere. á m. 20000
- 3 nyere. á m. 15000
- 26 nyere. á m. 10000
- 56 nyere. á m. 5000
- 106 nyere. á m. 3000
- 253 nyere. á m. 2000
- 6 nyere. á m. 1500
- 515 nyere. á m. 1000
- 1036 nyere. á m. 500
- 29020 nyere. á m. 145
- 19463 nyere. á m. 200, 150,
124, 100, 94, 67, 40, 20

összesen 50,500 nyere. á m. és ezenkívül még egy díjnyere-
mény hét osztályban öt hónap
alatt kisorsolatik.

A nyere. á m. kifizetése természetén és pontosan államgaranciával történik. Ha netalán a
megrendelő nem volna megelégedve a sorsolási tervvel, akkor későbbi visszavonás a sorsjegyeket
huzás előtt és visszatérítjük az összeget, kiváratra előre is beküldjük ingyen a sorsolási tervet bete-
kintés végett.

Miután ezen új nyere. á m. huzáshoz számos megrendelést várhatunk és hogy ezek pontosan
teljesíthetők legyenek, kérjük a megrendeléseket lehető legkorábban mindenesetre azonban

1884. december 1-seje

előtt, az alólírt fő sorsolási irodák egyikéhez közvet-
lenül elküldeni.

M. Stein | Valentin & Co.

Steinweg 5
Hamburg.

Königstrasse 36—38
Hamburg.

Mindenki nálunk abban az előnyben részesül, hogy a sorsjegyeket közvetle-
nül és minden közvevítő mellözésével vásárolhatja, ennél fogva nemcsak a hivatalos
nyere. á m. -lajstromot kapja a lehető legrövidebb idő alatt felszólítás nélkül, hanem
az eredeti sorsjegyeket és a természetén megállapított árban minden felülfizetés nélkül.

Kávét

a legtisztább ízű és minőségű legelőszobban és legjobb-
ban szállít

Burghardt Károly Fr. Hamburgban.

Rio, jóízű	5 kg. 3.45 o. é.
Santos, finom és erős	" 3.75 "
Cuba, kékszöld, brillans	" 4.40 "
Java, aranyos, igen nagyszemű	" 4.70 "
Ceylon, illatvénny, erős, szép	" 4.90 "
Gyöngy Ceylon, különösen ajánlható	" 5.30 "
Mexico, igen finom és enyhe	" 5.40 "
Mocca, valódi arabia, nemes	" 6.30 "

Fenti árak 5 kilónként portómentes-
sen, a vámost beletudva, utánvét mel-
lett értetnek. Arlapok, valamint terv a szabadal-
mazott kávétabletkákról ingyen és portómentesen.

LILIONESSE

ismert kitűző szépítőszert, mindenféle bőr-
tisztálásra és eltávolítására.

Valódi minőségben kapható:

Dr. ROTHSCHEK V. EMIL

eregléd utcazi gyógyszer-tárban
Debreczenben.

NEMES GÁBOR

Debreczenben, főtér a városházával szemben.

Férfi, női és gyermek lábbeli raktár.

Férfi, női és gyermek lábbeli raktár.

Ajánja a n. é. közönségnek dusan
felszerelt kitűző minőségű férfi, női és
gyermek lábbelieit méltányos áron és
pontos, gyors kiszolgáltatás mellett; —
ugyanott mérik után és mindentéve
lábbelik a legjobb anyagból a legrövi-
debb idő alatt készülnek; valamint a
vidéki megrendések utánvét mellet
szonnal a legkíméletesebben eszközöl-
tetnek.

Mérték szerinti megren-
delések
legpontos sabbán.

Uj fűszer és esemege tizlet.

Ifj. Weidner József.

Ajánok kitűző tiszta friss minőségű fűszer árukat,
Ementhal, Groi, Parmazán, Imperial, Gorgonzola
sajtokat,
direkt importált

Ananász, Jamaikai, kuba és Brazíliai
RUMOT, legfinomabb

THEÁKAT, mindenféle
THEASÜTEMÉNYEKET.

Páczolt sonkát, Sonka szalámit,
PARISERT, naponta friss pesti és bécsi VIRSTLIT,
SZEPESSÉGI FŐZELÉKEKET, többfaj fűsom

Mosdó szappanokat,
AMERIKAI SALON PETROLUMOT.

Teljes tisztelettel
Ifj. Weidner József.

Czepléd utca, Fried házban, a színház mellett.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására juttatni, miszerint

rakfáram fulferhelségénél fogva

az őszi és téli női ruha kelméket u. m.

flanel, posztó, lóden, cheviott, tiszta gyapju, virágos, divat-szövetek, fekete és
szines ternók valamint

az összes selyem és atlasz kelméket

mától kezdve

gyári áron de azok egyrészt gyári áron alól is
kiárusítom.

Nagy raktáru.

kész női és gyermek felöltők, bundák, karmantyuk és esőköpenyvegeket pedig a jelen viszonyokhoz mért

olcsó áron

a n. é. közönség rendelkezésére bocsátom.

RUHÁKAT

mérték szerint budapesti műhelyekben legrövidebb idő alatt,

a legujabb divat szerint **OLCSÓ ÁRON** készítettetek

ROTT L.

Debreczen,
takaréki éntári épület.

1884. október 23.

Fogfájás

akár rheumatikus természetű, akár pedig fogrotha-
dás miatt

dr. POPP J. G.

Anatherin-szájviz

használatá által gyorsan és biztosan megszüntetetik.

POPP J. G. urnak

es. kir. udv. fogorvos Bécsben, Stadt, Bognergasse Nr. 2.

Ropant fogfájás által hirtelen megkapatva,
megkísérlem önnek jó hírnevű Anatherin-szájvizét
mire a fájdalom azonnal megszűnt.

Ennélfogva nagy hálára kötelezve érzem ma-
gam ön iránt, s Anatherin-szájvizét minden fogfájás-
ban szenvedőnek a legjobban ajánlom.

Zara, 1869. január 1.

Dr. Martinov Ant. Miklós.

Kapható H.-Bé-szörmény: Lányi G. gyógyszer.
Debreczenben: Rothschnek, Göll N. Muraközy K.
Mihalovics L. Tamássy K. Orvanyi, Vecsey V. gyógy-
szertárakban, Csanak József fűszerkereskedésben,
Hadház: Szilay gyógyszer., Szoboszló: Trocsányi
G. gyógyszer., Diószeg: Kovács gy., Szathmár
dr. Lengyel M. gy., Bossin S., Búszörményi S. gy.,
N.-Kálló: Mandl S., Hveszda K. gy. Tisza-Lök: Pin-
tér P. gy., Munkács: Trarler gy., Szinyér-Váralja:
Gerber E. gy., Nánás: Ujvári gy., Karczag: Báthory
gy., Derecske: Beliczany gy., B.-Ujfalú: Sárréty gy.
Nagyvárad: Nyíri G. Raecsek F. Ember L. gy., Jankó
Antal, Huzella A. uraknál. N.-Károly: Jelinek, Pü-
lekly O. gy., Nyíregyháza: Szopka A. Lederer O.
gy. N.-Bánya: Hanzulovits gy., Somlyó: Ruszka Ig.
és társa. Tokaj: Reiner D. gy. B.-Ujváros: Taufer,
K., Madaras: Jung K. gy., Óstih: Székely A. gy.,
S.-A.-Ujhely: Reichard testvérek és Deutsch János
Pintér P. gyógyszerészeknél.